

Jugoszláviai Magyarok Közművelődési Szövetsége.

Talán nem tévedünk ha azt írjuk, hogy a politikai válság kétségtelenül érdekes eseményeinél jóval jobban érdekli a mi közönségünket az az eszme, amelyet a Bácsmezei Napló husvét mellékletén bocsájt közre s amely a magyar nemzetiségi kisebbség kulturális tömörülését hirdeti.

A régi Magyarország területén élt nemzeti kisebbségek valamennyiének megvolt a kulturális szervezete, sőt a szövetségzés üdvös eszméjét a gazdasági téren is érvényesítették. Nyilván ezek a példák lebegtek a subotcai Népkör vezetőségének s annak soraiban Vályi Gyula mérnöknek szeméi előtt, amikor programot dolgozott ki a Jugoszláviai Magyarok Közművelődési Szövetségének megszervezésére és életre hozására.

Az üdvös célú szövetségzésnek a részletes programja sőt alapszabály tervezete már rég készen van csak épen hiányzanak az emberek, akik az aktiót megindítsák, akik a szövetség alakuló közgyűlését összehívják. Amidőn a B. N. cikke ezt a szomorú tényt bizonyos resignatioval leszögezi egyben kijelenti hogy az aktió elmaradásának okát nehéz volna megállapítani.

Mi muravidéki magyarok örömmel üdvözljük a kulturális célú tömörülés eszméjét s szeretnők hinni hogy a Bácskában, a nagy tömegekben élő magyarság körében visszhangra talál a B. N. buzdító és lelkesítő felhívása, kilépnek végre a nyilvánosság elé azok a derék és önzetlen férfiak és megszűnnek azok a nehezen megállapítható okok, amelyek az aktió megindítását eddig megakadályozták.

És alig hasadozik ki reményünknek ez a bimbója, már is

jön a korai fagy, amely ugylát-szik megsemmisítéssel fenyegeti a magyar kultur törekvések sarjadzó fiatal hajtásait.

Rendelet jelent meg a Vajdaságban, amely szerint a köz-igazgatási hatóságok valamennyi régi egyesületnek alapszabályait vizsgálják felül . . . Még azokét is amelyek ujabban már jóváhagyattak. A készülő Jugoszláviai Magyarok Közművelődési Szövetsége nem esik ugyan ezen rendelkezés alá, mert még nincsen meg, de vajjon akkor, amidőn egy rendelet a már meglévő ilyen fajta kulturális, gazdasági és vallási törekvéseket szolgáló egyesületek felett megkongatja a lélekarangot lehet-e a siker reményével valami újat kezdeményezni?

Ugylát-szik megint a politika adott kegyelemdőfést a kulturának. A politika volt az oka, hogy a német Kulturbundot feloszlatták, helyiségeiket bezárták, működését lehetetlenné tették s a politikában kell keresni a most megjelent rendelet indító okát is.

Am a kultura, az emberiség tökéletesedésre való törekvése olyan mint a fejlődni akaró növény. Akadálya csak ideig óráig lehet. Mi javíthatlan optimistak vagyunk és ezért hisszük, hogy ez a kultura ellenes áramlat is elfogmulni, amint a politikai hatalmi kérdések elintéződtek s megint nyugalom lesz. A kulturális tömörülés eszméjéről pedig nem kell lemondani, legfeljebb eltenni jobb időkré!

Levél Vas megyéből.

Amióta a Vendvidékből Prekmurje lett s a hodosi mezőn megy keresztül a Jugoszláviát Magyarországtól elválasztó határ, igen ritkán hallunk hirt Vas megyéről. Messze vagyunk mi szegény prekmurjeiek a saját államuk központjaitól is, de még messzebb estünk Vas megyétől. Öt éve már, hogy megszűnt a háboru de azért itt kelet-

európa államainak határain még mindig hadiállapotot talál az utas, akit dolgai arra kényszerítenek, hogy minden nehézség dacára nekivágjon a határátlépés kellemességeinek. Messze esik tehát tőlünk is a legkövetlenebb szomszédos terület, hol annyi jóbarátunk ismerősünk él, amelynek sorsa természetesen érdekel bennünket.

A régi muraszombati járás közvetlen szomszédjai, az Őrség és Szentgotthárd tele vannak panasszal. Az új határok folytán mindkét község elvesztette hinterlandját. Amíg azonban ez Őriszentpéteren kisebb jelentőségű dolog s a népesség csökkenését csak az a pár üzlet érzi, addig Szentgotthárd mióta a járás legnagyobb részéből Burgenland lett teljesen meg van halva. Hasonló a sorsa Kőszegnek, amelynek régi bensülött kereskedői egyre-másra költözködnek át Felső-pulyára üzleteikkel. Szentgotthárdot más veszedelem is fenyegeti. Őriszentpéteren szolgabírói kérelmet akarnak létesíteni aminek az lenne a következménye, hogy Gotthárd az Őrséget is elveszítené, mert igazságügyileg meg Kőrmend felé gravitálnak a jó Őrségiek, lévén nekik Kőrmend felé közvetlen vonatcsatlakozásuk. Ha az Őrség ez a terve valóra válik akkor Szentgotthárd kereskedelme és ipara teljesen megbénul.

Nem sokkal irigylendőbb azonban Nemetujvár sorsa sem. Ez is vasúti végállomás mint Murska Sobota s Ausztria felé nincsen összeköttetése. A vasúti forgalom azonban Kőrmend felől teljesen szabad sőt az egész vonalon a szombathelyi üzletvezetőség látja el a szolgálatot. Mindenesetre érdekes dolog, hogy a burgenlandi vasutnak egész személyzete magyar állampolgárokból áll s az osztrák korcna mégis milyen stabil.

A bécsi kormány úgy gondolkodott, hogy a meglévő vasutat nem szabad üzemen kívül helyezni mert ez bün a kultura és civilizáció ellen. Mivel pedig a legkönnyebb megoldás az volt, hogy a szombathelyi máv. üzletvezetőség lássa el a vonalat, hát megcsinálták ezt a könnyebb és okos megoldást s a nemetujváriaknak nem kell drága fuvarköltiséget fizetni az iparcikkekért, ha pedig utazni akarnak a vasútállomáson a jeggyel együtt az

utazási engedélyt és a visumot is megkaphatják.

Nemetujvárról irván eszünkbe Herbst Géza Vasvármegye alispán aki tudvalevőleg nemetujvári ember. Azért jut pedig eszünkbe Herbst Gémeri közel negyven évi vármegye szolgálat után nyugalomba vonul. 60 éves felispán még mindig dalérfi ugyan, de megunta a hivatalkodást és pihenni vágyik. Legutoljára 1918. nyarán járt itt Fehérváron László kir. főügyész helyettes, az az elhunyt Gaiger Ignácz árvaszéki ember és Dr. Essó Imre ügyvéd társaságban. Nagy halálszat volt a Murán. Az utód kérdése nagyban izgatja tekintetes vármegyét. Szinte sok a löst, amiből két féle következtetést lehet levonni. Vagy igen sok az a pánnak való ember Vas megyében van pedig egy sincsen . . . A jelöltek között három Horváth van. Kálmán vármegye vasszorgalmu főjegyzője, a volt muraszombati és Andor a szegi főszolgabíró. Azután Kiss Elen szentgotthárdi főbíró, Dr. Pekke László vármegyei t. főügyész és Kiskós István szombathelyi polgármester. Hogy ezek sok jelölt mind pályázik-e s hogy melyik lesz a győztes közülök az még messze jövő titka. Herbst Géza meg egyenlőre csak beteg szabadságon van s azután fogja magát nyugdíjaztatni.

Vas megyében befejezett tényként beszélnek, hogy amint a murska-soboti — ormosi vasút kiépül, a mi vicinálunkat átalakítják másodrendű fővonallá, ez lesz a korridor vonat Csácsvasvártól Szlovákia és Jugoszlávia között. Pozsony — szombathelyi vicinális vasút már át van alakítva másodosztályú fővonallá s nem lehetetlen, hogy ebből a körülményből állapítják meg a „j. értesültek“ a mi vonalunk átépítését. Az valószínű, hogy az új vonal kiépítése folytán keletkező közvetlen összeköttetést kifogják használni s direkt vonatok fognak Pozsony és Ljubljana között szaladni de ez csak a tehervasúti forgalom részére lesz, mert személyes vasúti forgalmat ily hosszú vonalon csak gyorsvonatokkal lehet elképzelni, mert pedig ahhoz ezt a mi vasutunkat egészen újra kellene építeni. Erre pedig se a jugoszláv se a magyar kormánynak nincs elegendő pénze.

RADIO KONCERT??

Az amerikai felhőkarcolók munkásai.

Csak aránylag rövid idő óta használnak Amerikában a lakóházakhoz vasszerkezetet. Az első felhőkarcoló, amely vasszerkezettel épült fel, 10 emelet magas volt és 1883-ban építették a Home Insurance Company számára. Azóta azonban némely felhőkarcoló szinte félelmes dimenzióra emelkedett. Így például a Singer Building 47 emelet, illetve 207 méter magas. New-York állam azonban 150 emeletes és 600 méter magas házakat is engedélyez. Még azonban ezt a határt elérik, addig még jó idő fog eltelni.

Az óriási acél és vasszerkezetek felépítése igen jól betanult munkásszemélyzetet tesz szükségessé. Nem csak a mérnököknek, hanem a munkásoknak is speciálistáknak kell lenni. A munkások iparukat vándorolva üzik. Csoportokba állva mennek azokra a helyekre, ahol épen munkájukra szükség van. Így egyszer egy nagy hidat építenek egy folyó fölött, máskor felhőkarcolókat emelnek, vagy pedig kijavítják a föld-

rengés vagy tüzeset folytán előállott károkat, azonban bár milyen munkát végeznek is, mindig szembenállnak a halállal. Minden pillanatban kockára teszik az életüket és mégis megelégedettnek látszanak.

Bár a statisztika megemlíti azt, hogy ezeknek a munkásoknak a száma az Egyesült Államokban 20.000, de nem beszél arról, hogy mennyi a munkájuk közben szerencsétlenül járt halott és nyomorék, nehogy ezzel az anynyira szükséges munkástömeget munkájától elriasszák. Alig van olyan építkezés, amely a maga emberáldozatát meg ne követelné. A Singer féle házánál 15 munkás halt meg, a nagy East River hid építésénél 56 és a Manhattan hidnál 5, sőt az aránylag kis mindössze 18 emeletes Belmont hotel építésénél is heten estek áldozatul munkájuknak.

Természetesen ezeknek a szédítő magasan dolgozó munkásoknak bére is elég tekintélyes. A bér felmehet he-

tenként 160 márkára, sőt még többre is. Mikor a San-franciscói földrengés után nagy kereslet mutatkozott ilyen munkások után és ezek a világ minden részéből odasereglettek, igen sokan 400 márkát is megkerestek hetenként. Az időjárás szeszélyei ezeket a munkáshősöket nem zavarják. Napszúrás ellen védi őket kalapjuk, vagy ernyősapkájuk és a legnagyobb téli hidegben is végzik a szédítő magasan veszedelmes munkájukat. Igen sokszor megtörténik az is, hogy a munkásokat leváltják és éjjel nappal szakadatlanul folyik a munka.

De akármilyen bátrak ezek az emberek, akik, félelem nélkül néznek minden nap a halál szemébe, majdnem mindegyikünknek meg van a maguk szinte megfoghatatlannak látszó gyengeségük. Igen sokan szeretnek blau Montagot csinálni és pedig nemcsak azért, hogy maguknak még egy ünnepnapot szerezzenek, hanem főleg azért, mert a legtöbb szerencsétlenség ezen a napon

szokott történni. Ezt a le nem tagadható tényt az építési vállalkozók a vasárnapi mulatozások következményeként tartják. De a teljesen józan munkások remegve kezdi meg a hétfői munkát.

Érdekesek ezeknek az embereknek nézetei a veszélyről is. Erre vonatkozólag igen érdekes apróságot mesélnek a köreikben. Főnn, a 24-ik emeleten ült egy munkás egy vasgerenda. Ebben a helyzetben fogyasztotta el reggelijét, és evés közben szenvedélyes magyarázta egyik munkástársának a hogy soha nem tudná elhatározni magát arra, hogy automobilba üljön mert az számára nagyon veszélyes.

Ezek a munkások emellett színhősies tettekre képesek. 1918. decemberében a Queensborough-Turne hid két munkás egy vastraverz megerősítésén dolgozott, mikor a traversz hirtelen csuszni kezdett. Miután látták, hogy a lecsuszó vasgerenda számos embert halálát okozhatná, kezeiket a traversz alatt egy nyílásba tették és megakadályozták a gerenda lezuhanását. A veszély elhárítása sikerült nekik, de kezüket a gerenda teljesen szétnyomta.

Szhája vszako nedelo.
Naprej placilo: 1/2 leta 24.,
1/4 12., meszecsno 4. V zvljn-
szto 70., v Ameriko 80 Dinaro
za edno leto.

Megjelenik minden vasár-
nap. Előfizetési ára: 1/2 évre
24, 1/4 évre 12, 1 hónapra 4.,
Külföldre 70., Amerikába 80
Dinár évente.

Reditelsztvo i opravnistvo
Szerkesztőség és Kiadóhivatal
MARKISEVCI p. M.-SOBOTA
Rok piszi sze eszi posilajo i sze
ne vrnejo. — Kéziratok idekül-
dendők s nem adatnak vissza.

Cejna inseratov za □ cm:
Izjava, posztano, odprta pisz-
ma 150, redan veliki P...
mah oglasz 0-70 Din. i davak.
Pri vsesrat popuszt

Hirdetési árak négyze-
lont: Nyitár és fha
150, rendes hirdetés
1 pró hirdetés 0 70 Din
illeték. Többszörinél er

Gazdálkodás

A Muravidék állatgazdasági kimutatása — a hatósági állatorvos jelentéséből.

Állatállományunk nagyságát, fejlődését illetve apadását az alábbi táblázatos kimutatásból láthatjuk:

	1921	1922	1923
Ló	5153	4710	4939
Szamar, öszvér	3	3	—
Szarvasmarha	50312	38588	42725
Juh	14	19	14
Kecske	110	137	150
Sertés	37421	29549	32610
Baromfi	143606	113358	120774

Amint látjuk legnagyobb volt az állomány 1921-ben. Ennek lényeges csökkenése következett be 1922-ben az 1921. évi szárazság miatt.

Prekmurjének van 91500 lakosa. Az 1923. évi állatállományból 185 lakosra egy ló, 213 lakosra egy szarvasmarha s 28 lakosra egy sertés esik, míg a baromfiból minden lakosra 12 szárnyas jut.

1922-ben az állatállomány volt 73011 drb. 1923-ban a létszám 80505-re emelkedett, tehát 11%-kal szaporodott de mégsem érte el az 1921-iki állományt, amely 93013 drbból állott. 1923-ban nemcsak mennyiségileg de minőségileg lényegesen javult az állomány.

A lótenyésztés érdekeit van hivatva szolgálani a tenyészmének évenkénti vizsgálata. 1922-ben 35 mént talált a bizottság fedeztetésre alkalmasnak, míg 1923-ban 41 drb. volt a kifogástalan mének száma. Az alkalmas mének igazolványt kapnak.

Hasonló célból vizsgálják a bikákat is évenként. Sajnos ez a bikavizsgálat 1922-ben elmaradt s ennek káros hatása érezhető volt. 292 tenyésztésre alkalmas bika találtatott az 1923. évben. Szarvasmarha tenyésztésünk kárára van, hogy nincs vérfelfrissítés. Tíz év óta szünetel az idegen vidékbéli bikák behozatala. Ha ezen a bajon sürgősen nem segítenek előbb utóbb elkorcsosodik egész szarvasmarha állományunk. Hiába rendezünk akkor állatdíjjazásokat, mert megfelelő vérfelfrissítés nélkül szép fajmarhánk nem lesz. A beltinci gróf Zichy-féle uradalom 1923-ban vett a budapesti állatvásáron 2 bikát és egy sertés-kant. Ez volt az egész vérfelfrissítés Prekmurjében.

Vérta isztine-recsi.
(Szprotolétje)

Gda na nyivo mores, poszejaj ovesz, graoko i jecsmen, ti dá dober pöv. —

Kak je szejanya i trávnika zemla szüha, prevlácsi je.

Drevje obre'zi za prav cajta. Kukorco poszádi aprila prve dni tak sze tróstas léko ka sze redno dozori.

Krumpisam lübi topla zemla i ga vidis hitro obri zemlé, záto za nyega je mészec máj né készen.

Gnoj navozi v szühoj pöti da prevecs nerazre'zes zemló. Dúgo ga pa nej dati szüsiti i plejati, ár zgübi z 'zéra vrédnoszi.

Csi za ovesz, kukorco, graoko na szprotolétje neorjés je bögsé, ár tak dr'zi zimszko vlagó. Záto pa bögsé prevlácsi, ali z záto prip. avnov (extirpátor) skerjöv podre'zi tráve korné.

Kukorco dvakrat okopaj i ne oszipávaj, krumpise csi mores dvakrat oszipli.

Kak preprávimo 'zízke.

Od 'zízkov zaplodjene granáre ali palláse csi očisztili sesémo je náj-prvle potrébno té presztorov z-praznénýé, redno pometanýé i völüftanye, potomtoga pa vesz presztor z 2—5%-nim karbolom, z pomocsjöv omötija notri posprickati. Priporocslivo je tüdi obednim sztené znöva obeliti i vszako poknyo i lüknyo granára z vápnom zamazati.

Az 1924—25. évi pénzügyi törv. fontosabb rendelkezései

»Hivatalos lap« ápr. 1-i száma közli az 1924—25. évi pénzü törv., melynek a mi viszonyainknál fogva ezek a fontosabb rendelkezései:

1. Közvetlen adók kivételének elévülési határideje, kivétel Szerbia és Črnagora (!), felemeltetett 8-ról 10 évre.

2. Rendkívüli állami pótdadó (500%), a közvetlen adók után, a pénzügyi törvény idejére (1924—25.) érvényben marad, ha csak előbb nem készül el a közvetlen adókról szóló egységes törvény. —

3. Forgalmi adó bejelentésére kötelezettek forgalmi adója változatlanul továbbra is érvényben marad.

4. Betötek és folyószámlák kamatai után, ha azok nem haladják túl az évi 5000 dinárt, 1924. április 1-től számítva tőkekamat adót, autonóm pótdadót és rokkantadót fizetni nem kell.

5. Adó utáni késedelmi kamat 1924. ápr. 1-je után 6%-ról 8%-ra emeltetik fel.

6. Az agrárreform rendelkezéseinek kedvezményeit élvezők, azaz a kiutalt földek hasznélvezői min' önálló adófizetők, 1924. április 1-től kezdve egyedül fizetik a földadót.

7. Jövedelmi adót fizetnek mindazok, kiknek évi 5000 Din nyers jövedelmük van. (2500 Din volt eddig a minimum.)

8. Az illetéktörvény végr. rend. 12. pontja, mely a kereskedelmi köttelek árúértékének 2%-os illetékel való megterhelését írta elő, mint ilyen töröltetik.

9. Kuluk (kényszermunka) töröltetik. —

Kaučuk pete i kaučuk potplate

nose djeca i odrasli, jer su isti trajni, jeftini i ugodni za nositi.

Ne čakaj spomladi!

Naroči takoj:

s e m e,

sadno drevje, dalije, vrtnice, gladiole, i. t. d. i. t. d.

„VRT“

DŽAMONJA in DRUGOVI
Maribor.
Zahtevaj cenike!

ELADÓ

három kisgazdaság,

melynek mindegyikén: téglából épült lakó és gazdasági épület, 60—80 hl. mustot termő gyümölcsös, kert stb. van. Minden gazdasághoz kívánság szerint 10—20 kat. (1600 □ öi) hold legszebb fekvésű prima föld (szántó, rét és erdő) kapható. Más foglalkozás miatt jutányos áron eladó. Bővebbet a tulajdonosnál:

FRANC SOMMER
DROBTINCI előbb PROSKERSDORF pri APAČI.

BÉRBEADÁS.

Gederovci községben egy üzlethelyiség lakással együtt 1924. május 1-től fogva bérbeadó. Az üzlethelyiség az ut mellett van, 32 év óta fennálló jó forgalmu üzlettel. — Felvilágosítást ad

KÜHÁR JÓZSEF
TEŠANOVCI.

Novost! Novost!

Kaj je „Jelka?“

Nova iznajdba (patent) za obnovo izgubljenega bliščá hišne oprave vsake vrste lesa in barve, mramornatih plošč, lesenih sten, parkov, — ketov in linolej. —

Naročila sprejema:

Jugoslovanski kreditni zavod
MURSKA SOBOTA

Renoviranje pohištva doma skoraj brez denarja

Legujabb Párisi és Bécsi modelok, kalap ujdonságok választékban raktáron.

Mindennemü kalapalakítások válaltatnak Gyászkalapok 24 óra belül rendelésre elkészülnek.

Harisnyák, bluzok, Női és gyökények, női fehéremü, függő fátyolok, piperecikkek legolcsóbb szerzési forrása.

Női kalap 120 Din-tól kezdve kapható.

A. KIRALY trgovina M. SOBOTA
Fő-tér Berger féle ház.

Jegygyűrűk

és bér-málási ajándékok legjutányosabb árban kaphatók.

FLISZÁR PÁL

órás és aranyművesnél

Fali Inga és ébresztő órák raktáron.

Javítások Veszék elfogadtatnak. aranyat, ezüstöt Ugyanott egy jobbhaból való tanulóknak felvételeik.

HALLO! HALL!

Najbögsé vszste

Portland cement, vápno, szani lész, deszke, late, sze po ná falšoj dnévnoj dobijo pri

MESZARICS STEFAN
M. Sobota (prék kath. cirk)

Naznánye

dam postüvanomi obcsinsztvo szam v Slovenska ulici v hi'zi Kuhára v Murski Soboti odprla trgovino z 'zenszki krsc

Dobijo sze vszakevrszte gotoví csáki za 'zenszke, tüdi vzemem delávanye ali v pooravilo krsc Proszim p. n. obcsinsztva péranye.

IVANKA ŠTEVAN
modistinja.